

Prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas
Prof. dr. sc. Marissabell Škorić

Na temelju članka 164. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19) pisanoj odluci Državnoodvjetničkog vijeća od 15. srpnja 2022. u stegovnom predmetu broj DOVO-6/2021, prilažemo zajedničko

PISANO OBRAZLOŽENJE IZDVOJENIH GLASOVA

Na 72. sjednici Državnoodvjetničkog vijeća održanoj 15. srpnja 2022. godine, prilikom donošenja odluke o stegovnoj odgovornosti u stegovnom predmetu DOVO-6/2021, glasovale smo da zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka [REDACTED] nije stegovno odgovoran zbog počinjenja stegovnog djela iz članka 85. stavka 2. točke 7. Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću.¹ Odmah po završenom vijećanju i glasovanju, predsjedniku i članovima Državnoodvjetničkog vijeća iznijele smo zahtjev da pisano obrazloženje naših izdvojenih glasova bude priloženo pisanoj odluci.

Pravo na slobodu udruživanja jedno je od temeljnih ljudskih prava. Jamči ga članak 43. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske² i članak 11. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.³ Ono podrazumijeva pravo svakog građanina da radi postizanja određenog cilja, osnuje neku udrugu i da takvoj udruzi pripada. Pravo na udruživanje štiti se i Kaznenim zakonom⁴ koji u članku 129. propisuje kazneno djelo povrede prava na udruživanje koje čini svatko tko uskrati ili ograniči pravo na osnivanje političkih stranaka, sindikata ili drugih udruga, uključivanje u njih ili istupanje iz njih koje je u skladu sa zakonom. U Glavi jedanaestoj Kaznenog zakona koja obuhvaća kaznena djela protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda kaznenopravna zaštita pruža se, osim pravu na udruživanje, i pravu na ravnopravnost, slobodi izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodi mišljenja i izražavanja misli, pravu na okupljanje i prosvjed te slobodi vjere.

Ipak, sloboda udruživanja, kao i većina drugih ljudskih prava, nije apsolutna. Može se pod određenim uvjetima ograničiti što znači da država može pojedincu zabraniti da bude član nekog

¹ Zakon o Državnoodvjetničkom vijeću, Narodne novine 67/18, 126/19.

² Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine 56/90, 135/97, 8/98 - službeni pročišćeni tekst, 113/00, 124/00 - službeni pročišćeni tekst, 28/01, 41/01 - službeni pročišćeni tekst, 76/10, 85/10 - službeni pročišćeni tekst, 5/14, dalje: Ustav RH.

³ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Narodne novine - Međunarodni ugovori 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, dalje: Konvencija.

⁴ Kazneni zakon, Narodne novine 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21.

udruženja, odnosno može mu zbog članstva nametnuti određene negativne posljedice. No, to ograničenje, da bi bilo pravno relevantno, mora ispunjavati određene uvjete koji su propisani u članku 16. Ustava RH te članku 11. stavku 2. Konvencije.

Prema članku 16. Ustava RH ograničenje nekog prava ili slobode zajamčene Ustavom dopušteno je samo ako je propisano zakonom, ima legitimni cilj i razmjerno je naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju. Uvjeti slični ovima traže se i prema članku 11. stavku 2. Konvencije prema kojem je ograničenje prava na slobodu udruživanja dopušteno samo ako je propisano zakonom, ima legitimni cilj i nužno je u demokratskom društvu.

Elaborirajući u svojoj judikaturi kriterije propisanosti zakonom, legitimnog cilja i nužnosti u demokratskom društvu u kontekstu članka 11. Konvencije, Europski sud za ljudska prava postavio je niz pravnih standarda koji, uz sam tekst Konvencije, predstavljaju konvencijsko pravo. Sukladno članku 134. Ustava RH, Konvencija je dio hrvatskog unutarnjeg pravnog poretka i po svojoj je pravnoj snazi iznad zakona. Sukladno članku 115. stavku 3. Ustava RH, sudovi i druga državna tijela dužna su neposredno primjenjivati konvencijsko pravo, tj. Konvenciju i pravne standarde iz judikature Europskog suda za ljudska prava,⁵ a domaće propise tumačiti sukladno konvencijskom pravu. U nedostatku izričitog zakonskog procesnog jamstva, sudovi i druga tijela dužni su neposredno primijeniti konvencijsku odredbu ili sentencu iz presude Europskog suda za ljudska prava.⁶

U odnosu na članstvo u slobodnozidarskim udrugama, u kontekstu prava na slobodu udruživanja iz članka 11. Konvencije, Europski sud za ljudska prava do sada je odlučivao u četiri presude: *Maestri protiv Italije* (39748/98, od 17. veljače 2004.), *N.F. protiv Italije* (37119/97, od 2. kolovoza 2001.), *Grande Oriente d'Italia di Palazzo Giustiniani protiv Italije* (35972/97, od 2. kolovoza 2001.) i *Grande Oriente d'Italia di Palazzo Giustiniani protiv Italije (no 2)* (26740/02, od 31. svibnja 2007.). Prve dvije navedene presude odnose se na članstvo sudaca, a druge dvije na članstvo javnih službenika u slobodnozidarskim udrugama. Smatramo da su sve četiri presude relevantne za ovaj predmet, a posebno presuda Velikog vijeća u predmetu *Maestri protiv Italije*. Ovdje ističemo da, premda je presuda *Maestri* donesena još 2004. godine, Europski sud za ljudska prava u kontinuitetu se poziva na nju kada je riječ o kriteriju propisanosti zakonom ograničenja prava na slobodu udruživanja.⁷ U novijoj judikaturi nema nikakvih naznaka da bi Sud odstupio od kriterija predvidljivosti zakona postavljenih u ovoj presudi, pa se tako na njih pozvao i u recentnoj

⁵ Krapac, Davor, *Kazneno procesno pravo*, Prva knjiga: Institucije, urednica Đurđević, Zlata, Narodne novine, Zagreb, 2020., str. 63 – 64.

⁶ Đurđević, Zlata, Ivičević Karas, Elizabeta, *Predgovor*, u: Krapac, Davor; Đurđević, Zlata, Ivičević Karas, Elizabeta; Bonačić, Marin; Burić, Zoran, *Presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim predmetima*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2013., str. V.

⁷ Primjerice u sljedećim novijim presudama: *Hrvatski golf savez protiv Republike Hrvatske* (66994/14, od 17. prosinca 2020., § 92), *Jafarov i drugi protiv Azerbajdžana* (27309/14, od 25 srpnja 2019., § 62-63), *Işikirik protiv Turske* (41226/09 od 14. studenog 2017., § 58), *Lashmankin i drugi protiv Rusije* (57818/09 i 14 drugih, 7. veljače 2017., § 410-411). Na presudu *Maestri* pozvalo se i Veliko vijeće u predmetu *Kudrevičius i drugi protiv Litve*, (37553/05, od 15. listopada 2015., §108.).

presudi Hrvatski golf savez protiv Republike Hrvatske (66994/14, od 17. prosinca 2020., § 92) u kojoj je Republika Hrvatska osuđena zbog povrede članka 11. Konvencije.

Osim u navedenim presudama koje su se odnosile na pravo na slobodu udruživanja iz članka 11. Konvencije, Europski sud za ljudska prava razmatrao je pitanje članstva u slobodnozidarskim udrugama i u kontekstu jamstva nepristranosti sudaca iz članka 6. stavka 1. Konvencije koji proklamira pravo na pravično suđenje te je donio dvije odluke koje također smatramo relevantnima: u predmetu *Kiiskinen i Kovalainen protiv Finske* (26323/95, od 1. lipnja 1999.) i u predmetu *Salaman protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (43505/98, od 15. lipnja 2000.). U tim je odlukama Europski sud za ljudska prava dao odgovor na pitanje je li članstvo u slobodnozidarskoj udruzi samo po sebi nespojivo s obnašanjem sudačke dužnosti, te ćemo se na njih referirati pri argumentaciji naših stavova.

Budući da je prema Ustavu Republike Hrvatske Državno odvjetništvo samostalno i neovisno pravosudno tijelo (članak 121.a stavak 1. Ustava), te da su državni odvjetnici i zamjenici državnih odvjetnika jednako kao i suci u hrvatskom pravnom poretku pravosudni dužnosnici, smatramo da se pravni standardi Europskog suda za ljudska prava, ustanovljeni u predmetima u kojima se razmatralo pitanje članstva sudaca u udrugama slobodnih zidara, primjenjuju i kada se ista pitanja razmatraju u odnosu na državne odvjetnike.

Prvi dio obrazloženja naših izdvojenih glasova (I.) odnosi se na razloge zbog kojih smo glasale da zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka [REDACTED] nije stegovno odgovoran za stegovno djelo koje mu se stavlja na teret. Drugi dio obrazloženja (II.) odnosi se na postupanja Državnoodvjetničkog vijeća koja smatramo relevantnima s aspekta prava na pravično suđenje u ovom stegovnom postupku. U trećem dijelu (III.) iznosimo zaključnu argumentaciju obrazloženja naših izdvojenih glasova.

I. Razlozi zbog kojih smo glasale da zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka [REDACTED] nije stegovno odgovoran za stegovno djelo koje mu se stavlja na teret.

Razloge zbog kojih smo glasale da zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka [REDACTED] nije stegovno odgovoran za stegovno djelo koje mu se stavlja na teret razvrstale smo u pet skupina. 1) Prva skupina razloga uvjetovana je odgovorom na pitanje može li se članstvo u nekoj udruzi slobodnih zidara, kao i polaganje slobodnozidarske prisege, samo po sebi smatrati nespojivim s državnoodvjetničkom dužnošću, a napose s načelima nepristranosti te lojalnosti. 2) Druga skupina razloga uvjetovana je odgovorom na pitanje postoji li u Republici Hrvatskoj propis koji zabranjuje članstvo u određenoj udruzi i propisuje pravne posljedice takvog članstva, a koji ispunjava konvencijski kriterij propisanosti zakonom. 3) Treća skupina razloga povezana je s mišljenjem Etičkog povjerenstva od 16. studenog 2020. godine

prema kojemu je članstvo u udrugama slobodnih zidara u suprotnosti s načelima nepristranosti, dostojanstva i lojalnosti propisanim u Etičkom kodeksu državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika te nespojivo s obnašanjem dužnosti državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika.⁸ Ova skupina razloga uvjetovana je odgovorom na pitanje udovoljava li tumačenje relevantnih odredbi Etičkog kodeksa, dano u mišljenju Etičkog povjerenstva od 16. studenog 2020. godine, konvencijskom kriteriju „propisanosti zakonom“. 4) Četvrta skupina razloga uvjetovana je odgovorom na pitanje je li u stegovnom postupku dokazano da je zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka u razdoblju nakon 16. studenog 2020. godine bio član neke udruge slobodnih zidara. 5) Peta skupina razloga uvjetovana je odgovorom na pitanje je li zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka bio dužan prijaviti članstvo u udruzi slobodnih zidara.

1) Članstvo u udruzi slobodnih zidara, kao i polaganje slobodnozidarske prisege, prema konvencijskom pravu, samo po sebi ne može se smatrati nespojivim s državnoodvjetničkom dužnošću, a napose s načelima nepristranosti te lojalnosti.

Zamjeniku protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka, između ostalog, stavlja se na teret da je postupao suprotno načelima nepristranosti i lojalnosti iz članka 3. stavka 1. točke 2. i 4. Etičkog kodeksa državnih odvjetnika, time što je 8. ožujka 2018. stupio u članstvo udruge slobodnih zidara „XXXXXXXXXX“ te položio slobodnozidarsku prisegu.

Načelo nepristranosti od državnoodvjetničkog dužnosnika traži da svoju dužnost obnaša „objektivno, nepristrano i neovisno, bez predrasuda, bez straha, ne dopuštajući bilo kakve neprimjerene vanjske utjecaje, izbjegavajući svaku mogućnost sukoba interesa, štiteći Ustavom i međunarodnim konvencijama zajamčena temeljna ljudska prava i slobode te uvijek poštujući dostojanstvo drugih bez diskriminacije u bilo kojem obliku“ (članak 3. stavak 1. t. 2.). Sukladno načelu lojalnosti „državnoodvjetnički dužnosnik dužan je u obnašanju svoje dužnosti odnositi se čestito i otvoreno prema drugim državnoodvjetničkim dužnosnicima, prema svojim nadređenima, kao i podređenima poštujući hijerarhijsku organizaciju i jedinstvenost državnog odvjetništva kao pravosudnog tijela“ (članak 3. stavak 1. t. 4.).

Vezano uz poštivanje navedenih načela etičkog postupanja državnoodvjetničkih dužnosnika u kontekstu predmeta ovog stegovnog postupka pitanje na koje treba odgovoriti je da li samo članstvo u udruzi slobodnih zidara automatski za sobom povlači povredu načela nepristranosti i lojalnosti.

Ovim se pitanjem bavio Europski sud za ljudska prava koji je članstvo u slobodnozidarskim udrugama razmatrao u kontekstu jamstva nepristranosti sudaca iz članka 6. stavka 1. Konvencije, koji proklamira pravo na pravično suđenje. U odluci donesenoj u predmetu *Kiiskinen i Kovalainen protiv Finske* (26323/95, od 1. lipnja 1999.), Sud je konstatirao da, što se tiče objektivne

⁸ Etički kodeks državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, Narodne novine 26/19, dalje: Etički kodeks.

nepristranosti sudaca, činjenica da je određeni sudac slobodni zidar, objektivno gledano, sama po sebi ne može priječiti da on bude sudac. Što se tiče pitanja subjektivne nepristranosti, Sud je istaknuo da mora biti dokazano da je konkretni sudac bio pristran prema podnositelju zahtjeva zbog članstva u Slobodnim zidarima ili iz drugih razloga. Europski sud za ljudska prava isto je rezonirao i u odluci donesenoj u predmetu Salaman protiv Ujedinjenog Kraljevstva (43505/98, 15. lipnja 2000.), istaknuvši da hoće li eventualno zbog sučevog osobnog poznanstva s kolegom slobodnim zidarom, ili zbog interesa slobodnozidarske institucije koja je u pitanju u predmetu nastati problem, ovisi o okolnostima konkretnog slučaja. U tom predmetu, Sud je konstatirao da nije bilo konkretnih razloga posebno sumnjati u to da sudac svojoj prisezi danoj prilikom preuzimanja sudačke dužnosti ne bi dao prednost pred svim svojim drugim društvenim zadacima ili obvezama. Drugim riječima, činjenica da je sudac položio slobodnozidarsku prisegu sama po sebi ne može dovesti do zaključka da taj sudac neće prvenstveno poštivati sudačku prisegu, odnosno da će u obnašanju sudačke dužnosti dati prednost dužnostima koje ima kao slobodni zidar.

U odnosu na rizik moguće pristranosti, Sud je u istom predmetu Salaman protiv Ujedinjenog Kraljevstva (43505/98, 15. lipnja 2000.) ustvrdio da se prema domaćem zakonodavstvu sudac dužan izuzeti ako u nekom predmetu „*ima imovinski ili vlasnički interes za ishod postupka ili kada drugi čimbenici ukazuju na "stvarnu opasnost"... od pristranosti u odnosu na stranku ili pitanje uključeno u slučaj*” te da nema nikakvih naznaka da se time ne bi ispunjavali uvjeti iz članka 6. stavka 1. Konvencije u pogledu nepristranosti suda koji odlučuje o građanskim pravima i obvezama. U tom smislu, propisanu obvezu da se sudac sam izuzme ako postoji neki razlog koji bi mogao dovesti u pitanje njegovu nepristranost (a koja obveza je detaljno propisana i u hrvatskom zakonodavstvu, nap. a.), Sud je smatrao dostatnom garancijom poštivanja uvjeta iz članka 6. stavka 1. Konvencije. Same činjenice da je u konkretnom predmetu sudac bio član udruge slobodnih zidara, kao i pokojnik čija se oporuka raspravljala, a moguće i dva svjedoka, po ocjeni Suda same po sebi nisu dovele do sukoba interesa na strani suca, niti do potrebe da se taj sudac deklarira kao slobodni zidar, niti da se izuzme iz predmeta. Naime, Sud se prethodno nije uvjerio da je postojao bilo koji element u predmetu koji bi sučevo članstvo u slobodnom zidarstvu učinio relevantnim za pitanja o kojima se odlučuje. Stoga je Sud zaključio da u tim okolnostima nije postojao objektivan element koji bi doveo do bilo kakve indikacije rizika od pristranosti.

Posebno ističemo da je Europski sud za ljudska prava u oba predmeta, Kiiskinen i Kovalainen te Salaman, zahtjeve podnositelja, u dijelovima koji su se odnosili na pitanje članstva sudaca u slobodnozidarskim udrugama, u kontekstu članka 6. stavka 1. Konvencije, proglasio nedopuštenima jer ih je ocijenio „očigledno neosnovanima“ („*manifestly ill-founded*“). Podsjećamo da se u praksi Europskog suda za ljudska prava zahtjev smatra „očigledno neosnovanim“ „*ako prethodno ispitivanje njegovog sadržaja ne otkriva nikakvu naznaku povrede prava zajamčenih Konvencijom, uslijed čega može biti utvrđeno da je nedopušten na početku postupka, bez nastavka daljnjeg ispitivanja osnovanosti (što bi inače u pravilu dovelo do*

presude)“.⁹ Istovremeno, nismo pronašle niti jednu odluku, niti presudu, u kojoj bi Europski sud za ljudska prava drugačije rezonirao, odnosno zaključio da bi samo članstvo u nekoj udruzi slobodnih zidara bilo protivno konvencijskim zahtjevima nepristranosti suda iz članka 6. Konvencije, u smislu da bi samo članstvo u slobodnozidarskoj udruzi, ili davanje slobodnozidarske prisege, bilo nespojivo s obnašanjem sudačke dužnosti.

Slično rezoniranje Europski sud za ljudska prava iznio je i u presudi Grande Oriente d'Italia di Palazzo Giustiniani protiv Italije (35972/97, od 2. kolovoza 2001., §26), ali ne u kontekstu prava na pravično suđenje iz članka 6. stavka 1. Konvencije, nego u kontekstu prava na slobodu udruživanja iz članka 11. Konvencije, kazavši da je sloboda udruživanja toliko važna da se ne može ograničiti ni na koji način, čak niti u odnosu na kandidate za javne službe, osim ako konkretna osoba počini neko kažnjivo djelo zbog članstva u određenoj udruzi, a u konkretnom predmetu u pitanju je bila jedna talijanska udruga slobodnih zidara. Dakle, važno je utvrditi da je konkretno nedopušteno ponašanje bilo povezano s članstvom u konkretnoj udruzi.

S obzirom da se zamjeniku ██████ u ovom postupku ne stavlja na teret da je tijekom svog članstva u slobodnozidarskoj udruzi poduzeo bilo koju radnju kojom bi na bilo koji način, u bilo kojem kontekstu, pogodovao ili htio pogodovati određenom članu ili članovima „█████“ ili samoj udruzi, a primjenjujući navedene kriterije Europskog suda za ljudska prava, zaključile smo da se članstvo zamjenika ██████ u slobodnozidarskoj udruzi „█████“, niti polaganje slobodnozidarske prisege, samo po sebi ne može smatrati protivnim načelima nepristranosti te lojalnosti.

2) U Republici Hrvatskoj ne postoji propis koji zabranjuje članstvo u slobodnozidarskim udrugama i propisuje pravne posljedice takvog članstva, a koji ispunjava konvencijski kriterij propisanosti zakonom.

S obzirom da zamjenik ██████ ne osporava da je u razdoblju od 8. ožujka 2018. do sredine listopada 2018. bio član udruge slobodnih zidara „█████“, bilo je ključno utvrditi i odgovoriti na pitanje postoji li u Republici Hrvatskoj propis koji izričito zabranjuje članstvo u određenoj udruzi te propisuje pravne posljedice takvog članstva, ili propis čije su odredbe formulirane dovoljno jasno da osoba na koju se odnose može u razumnoj mjeri predvidjeti da je članstvo u određenoj udruzi zabranjeno.

U postupku je utvrđeno da u Republici Hrvatskoj ne postoji zakon čije odredbe izrijekom zabranjuju državnim odvjetnicima i zamjenicima državnih odvjetnika da budu članovi neke udruge registrirane u Republici Hrvatskoj čiji je rad sukladan Ustavu i zakonima Republike Hrvatske, izuzevši političke stranke.¹⁰

⁹ European Court of Human Rights, Practical Guide on Admissibility Criteria, 2022., str. 73.

¹⁰ Članak 97. Zakona o državnom odvjetništvu, Narodne novine 67/18.

Stoga je bilo potrebno utvrditi jesu li odredbe članka 85. stavka 2. točke 7. Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću, koja propisuje da je stegovno djelo ponašanje ili postupanje suprotno temeljnim načelima Etičkog kodeksa državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika kojim se nanosi šteta ugledu državnog odvjetništva ili državnoodvjetničkoj dužnosti, odnosno članka 94. Zakona o državnom odvjetništvu i članka 3. stavka 1. točke 2. i 4. i članka 4. stavka 1. točke 2. Etičkog kodeksa,¹¹ bile formulirane dovoljno određeno, jasno i precizno da bi se iz njih moglo zaključiti da državnoodvjetničkim dužnosnicima nije dozvoljeno članstvo u udruzi slobodnih zidara te koje su pravne posljedice takvog članstva. Na ovom mjestu želimo posebno istaknuti da je zahtjev za određenošću i preciznošću pravne norme sastavni dio načela vladavine prava na području svih grana prava i da svi adresati moraju moći iz izričaja pravne norme stvarno i konkretno znati svoja prava i obaveze kako bi mogli s njom uskladiti svoje ponašanje.

Članstvo u udrugama izrijeком se ne spominje u Etičkom kodeksu, no u Smjernicama za tumačenje temeljnih etičkih i deontoloških načela iz Etičkog kodeksa¹² za članstvo u udrugama navodi se sljedeće: „*Također i članstvo u određenim drugim udrugama (uz političke stranke, op.a.) može dovesti u sumnju nepristranost državnog odvjetnika, poglavito ako je riječ o udrugama iz čijeg programa ili stvarnog djelovanja proizlaze makar i naznake diskriminacije, odnosno profitni motivi organiziranja, a moglo bi se tolerirati članstvo u humanitarnim i neprofitnim udrugama i strukovnim organizacijama. Upitno može biti i članstvo u kulturnim, a poglavito sportskim organizacijama, u kontekstu prisutnih nedozvoljenih aktivnosti, odnosno aktivnosti koje su u javnosti ocijenjene kao neetične i moralno dvojbene*“ (list spisa 501, str. 18-19.).

Smatramo da se iz prethodno navedenog ne može zaključiti da državnoodvjetničkim dužnosnicima nije dozvoljeno članstvo u udruzi slobodnih zidara „[redacted]“ te da je razrješenje od dužnosti pravna posljedica takvog članstava. U Smjernicama koje su jedini dokument koji izrijeком spominje udruge navedeno je da bi se moglo „*tolerirati članstvo u humanitarnim ili neprofitnim udrugama*“, a prema članku 4. Statuta, udruga [redacted] je neprofitna udruga (list spisa 262). Kao cilj te udruge navodi se „*promicanje slobodnozidarskih svjetonazora, prije svega općeg morala, kulture i ljubavi prema bližnjemu, te dobročinstva. Iz svog kruga interesa isključuje sva politička i vjerska pitanja i obvezuje svoje članove na poštivanje Ustava i zakona Republike Hrvatske, Opće deklaracije o pravima čovjeka i (Europske) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*“ (list spisa 260).¹³

U odnosu na zahtjev za predvidljivošću Smjernica, upućujemo na presudu Velikog vijeća Maestri protiv Italije (39748/98, od 17. veljače 2004.), u kojoj je Europski sud za ljudska prava

¹¹ Ranije članka 117. Zakona o državnom odvjetništvu (Narodne novine 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13, 33/15, 82/15, 67/18.) i članka 2. stavka 1. točke 2., 5. i 6. Etičkog kodeksa državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika (Narodne novine 25/08).

¹² Smjernice za tumačenje temeljnih etičkih i deontoloških načela iz Etičkog kodeksa državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, Zagreb, 2015.

¹³ Rješenje Gradskog ureda za opću upravu Grada Zagreba kojim se odobrava upis udruge pod nazivom Veliki Orijent Hrvatske, Klasa: UP/I-230-02/17-01/55, ur. br. 251-07-11-17-2 od 27. veljače 2017.

primijenio kriterij predvidljivosti u ocjeni je li talijansko zakonodavstvo dovoljno precizno odredilo uvjete pod kojima se sudac mora suzdržati od članstva u udrugama slobodnih zidara. Sud je najprije istaknuo da prema Smjernicama Nacionalnog sudbenog vijeća od 22. ožujka 1990. *“članstvo sudaca u udrugama koje nameću posebno jaku hijerarhijsku i međusobnu vezu kroz uspostavljanje, svečanim zakletvama, obveznica kakve zahtijevaju slobodnozidarske lože, postavlja delikatne probleme u pogledu poštivanja vrijednosti sadržanih u talijanskom ustavu”* (§21). No, sagledavši cijelu raspravu pred Nacionalnim sudbenim vijećem, premda se postavljalo pitanje je li preporučljivo da sudac bude član udruge slobodnih zidara, *„u raspravi nije bilo naznaka da bi članstvo u udrugama slobodnih zidara moglo predstavljati stegovni prekršaj u svakom slučaju“* (§40). Sud je naposljetku zaključio da *„formulacija Smjernica od 22. ožujka 1990. nije bila dovoljno jasna da bi omogućila podnositelju zahtjeva, koji je, kao sudac, ipak bio informiran i dobro upućen u pravo, da shvati ... da bi njegovo članstvo u slobodnozidarskoj loži moglo dovesti do nametanja sankcija protiv njega“* (§41). Zbog toga nije bio ispunjen kriterij predvidljivosti te je nastala povreda članka 11. Konvencije (§42). Ovom presudom Velikog vijeća Europski sud za ljudska prava potvrdio je kriterije koje je i ranije primijenio u presudi N.F. protiv Italije (37119/97, od 2. kolovoza 2001.), a u kojoj je također utvrđena povreda članka 11. Konvencije zbog neispunjenja kriterija predvidljivosti (§29-34.).

U prilog zaključku da prethodno navedena pravna regulativa vezana uz članstvo državnoodvjetničkih dužnosnika u udrugama u Republici Hrvatskoj nije dovoljno jasna ide i to što je Glavna državna odvjetnica RH, ujedno i podnositeljica zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka protiv zamjenika ██████████ ██████████, Etičkom povjerenstvu, koje je osnovano radi nadzora poštovanja i tumačenja Etičkog kodeksa, dana 16. lipnja 2020. uputila zahtjev da *„doneše smjernice i dade svoje tumačenje je li članstvo u udruzi slobodnih zidara ili nekim drugim udrugama u suprotnosti sa načelima Etičkog kodeksa državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika“*¹⁴ (list spisa 374). Pri tome se u zahtjevu izričito navodi kako činjenica da je člankom IV. Temeljnih načela Konstitucije velike lože Hrvatske propisano da *„Slobodni zidar ne smije onoga tko nije slobodni zidar upoznati Ritualima, znakovima i običajima koji služe međusobnom prepoznavanju, ne smije otkriti članove ili kandidate za slobodnog zidara i uopće sve unutarne stvari loža ili Velike lože“* *„otvara pitanje je li to u suprotnosti sa načelima Etičkog kodeksa državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika“* (list spisa 374). U Priručniku za rad državnih odvjetnika navedeno je da državni odvjetnici i zamjenici trebaju u slučaju dvojbe je li određeno postupanje u skladu s Etičkim kodeksom ili nije, zatražiti mišljenje od Etičkog povjerenstva.¹⁵

Iz upita Glavne državne odvjetnice upućenog Etičkom povjerenstvu u kojem od istog traži odgovor na pitanje je li članstvo u udrugama slobodnih zidara u suprotnosti s načelima Etičkog

¹⁴ Zahtjev za davanjem mišljenja o usklađenosti ponašanja državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika koji su članovi određenih udruga sa Etičkim kodeksom državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, broj: A-177/2020 od 28. svibnja 2020.

¹⁵ Priručnik za rad državnih odvjetnika, urednik Novosel, Dragan, drugo izdanje, str. 51.

kodeksa nedvojbeno proizlazi da ni podnositeljica zahtjeva za pokretanje ovog stegovnog postupka nije smatrala da odredbe Etičkog kodeksa na jasan i nedvojen način propisuju zabranu članstva državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika u udruzi slobodnih zidara. Naime, ne postoji obveza obraćanja Etičkom povjerenstvu prije podnošenja zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka, a sukladno članku 90. stavku 1. i 2. Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću, ako postoji osnovana sumnja da je zamjenik državnog odvjetnika počinio stegovno djelo, državni odvjetnik u državnom odvjetništvu u kojemu zamjenik državnog odvjetnika obavlja državnoodvjetničku dužnost, dužan je protiv njega podnijeti zahtjev za pokretanje stegovnog postupka, a zahtjev za pokretanje postupka može podnijeti i ministar nadležan za poslove pravosuđa.

S obzirom da članak 90. stavak 1. Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću izričito propisuje dužnost Glavne državne odvjetnice da pokrene stegovni postupak ako postoji osnovana sumnja na počinjenje stegovnog djela, a da je stegovni postupak pokrenut nakon više od godinu dana od saznanja da je zamjenik ██████████ član udruge slobodnih zidara pri čemu je, u međuvremenu, zatraženo mišljenje Etičkog povjerenstva o spojivosti članstva s Etičkim kodeksom, nedvojbeno je da ni podnositeljica zahtjeva nije smatrala u to vrijeme da je u suprotnosti s Etičkim kodeksom članstvo u udruzi slobodnih zidara.

U pogledu subjektivnog elementa, u preciziranom činjeničnom opisu stegovnog djela, kojeg je ovlaštena zastupnica podnositeljice zahtjeva iznijela na raspravi 30. studenog 2021., navodi se da je zamjenik ██████████ stupio u članstvo udruge slobodnih zidara „██████████“ „znajući da je u suprotnosti s temeljnim načelima Etičkog kodeksa“ te da je „svjestan nespojivosti obnašanja državnoodvjetničke dužnosti s članstvom u toj udruzi zatražio i dobio status brata u tajnoj loži“ (Zapisnik s rasprave od 30. studenog 2021., list spisa 1770). Tijekom postupka nisu izvedeni dokazi o postojanju „tajne lože“, pa time nije jasno iz kojih dokaza proizlazi da je ██████████ bio brat u „tajnoj loži“.

U završnoj riječi ovlaštena zastupnica podnositeljice zahtjeva tvrdi da je zamjenik ██████████ tražio i dobio status tajnog brata u loži (list spisa 1783). Iz provedenog dokaznog postupka nije jasno što bi za ██████████ značilo biti u statusu „tajnog brata“, s obzirom da je na njegovoj inicijaciji bilo nazočno 120 ljudi kojima je njegov identitet od tada poznat (Zapisnik s rasprave od 19. listopada 2021., list spisa 1390, 1394). Prema izjavi svjedoka Nikice Gabrića, na inicijaciji je moglo biti sedam članova, a mentor ██████████ je mogao uplatnice za članstvo predati osobno, a da ne postoji na njima ime ██████████ (Ročište 19. listopada 2021., folder: ročište 19.10 audio, Ulica grada Vukovara 1m4a, 57:10 – 57:35). S obzirom na prethodno navedeno, ne čini se vjerojatnim da bi ██████████ kao zamjenik Glavnog državnog odvjetnika RH, što je bio u trenutku pristupanja Udruzi, otkrio svoj identitet pred 120 ljudi, kada je to mogao učiniti pred sedam osoba, niti da bi na uplatnicu stavio svoje ime, kada to nije bilo nužno za pristupanje u članstvo, da je znao da je njegovo članstvo u Udruzi u koliziji s obavljanjem državnoodvjetničke dužnosti.

Zbog svega navedenoga, smatramo da odredbe članka 85. stavka 2. točke 7. Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću i članka 3. stavka 1. točke 2. i 4. i članka 4. stavka 1. točke 2. Etičkog

kodeksa ne zadovoljavaju konvencijski kriterij predvidljivosti, odnosno propisanosti zabrane članstva u određenim udrugama, uključujući udrugu „[REDACTED]“. Pri tome, sasvim je jasno da nije moguće zakonskom odredbom unaprijed propisati sve radnje i propuste državnoodvjetničkog dužnosnika koje mogu predstavljati stegovno djelo nanošenja štete ugledu državnog odvjetništva. Radnje i propusti kojima se nanosi šteta ugledu državnog odvjetništva po svom sadržaju mogu biti vrlo različiti, primjerice, vožnja u alkoholiziranom stanju, odbijanje predaje spisa, odbijanje postupanja po zahtjevu ovlaštene službene osobe, agresivno ponašanje ili neplaćanjem najamnine i režijskih troškova za stan koji je Republika Hrvatska dala u najam.¹⁶ No, prakticiranje temeljnog ljudskog prava na slobodu udruživanja ne može se izjednačavati niti uspoređivati s radnjama i propustima koji mogu predstavljati stegovno djelo nanošenja štete ugledu državnog odvjetništva, a koje radnje i propusti ne predstavljaju prakticiranje temeljnog ljudskog prava, kao one prethodno navedene.

3) Tumačenje relevantnih odredbi Etičkog kodeksa, dano u mišljenju Etičkog povjerenstva od 16. studenog 2020. godine, ne udovoljava konvencijskom kriteriju „propisanosti zakonom“.

Etičko povjerenstvo je 16. studenog 2020. godine dalo mišljenje da je članstvo u udrugama slobodnih zidara u suprotnosti s načelima nepristranosti, dostojanstva i lojalnosti propisanim u Etičkom kodeksu te da je nespojivo s obnašanjem dužnosti državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika (list spisa 380-385).

Mišljenje Etičkog povjerenstva nije obvezujuće, no ono može imati utjecaj na tumačenje odredbi Etičkog kodeksa. Nedvojbeno je da odgovore na određena pravna pitanja koja u zakonu, odnosno Etičkom kodeksu nisu dovoljno jasno riješena, možemo pronaći u mišljenju Etičkog povjerenstva. No, s obzirom da mišljenje Etičkog povjerenstva nije pravno obvezujuće, njegovo prihvaćanje ovisi, u prvom redu, o snazi pravne argumentacije sadržane u njemu.

S obzirom da se u činjeničnom opisu stegovnog djela koje se zamjeniku [REDACTED] u stavlja na teret navodi da je od sredine listopada 2018. pa do danas član neimenovane udruge slobodnih zidara, treba odgovoriti na pitanje je li dokazano njegovo članstvo u neimenovanoj udruzi te ako je, predstavlja li ono stegovno djelo s obzirom na mišljenje Etičkog povjerenstva od 16. studenog 2020.

Je li zamjenik [REDACTED] bio član novoosnovane udruge od sredine listopada 2018. do 16. studenog 2020. godine ne smatramo pravno relevantnim jer, kao što je navedeno pod I.2),

¹⁶ V. primjerice, odluke Ustavnog suda RH U-IX-2534/2003, od 14. kolovoza 2003., U-IX-1182/2013 od 18. prosinca 2013., U-IX-4824/2018 od 14. ožujka 2019., u kojima je utvrđeno postojanje stegovnog djela nanošenja štete ugledu suda i sudačke dužnosti. Kao što je prethodno navedeno, državni odvjetnici i zamjenici državnih odvjetnika jednako kao i suci imaju status pravosudnih dužnosnika, pa smatramo da se pravni standardi Ustavnog suda RH ustanovljeni u predmetima u kojima se razmatralo pitanje nanošenja štete ugledu suda i sudačke dužnosti, primjenjuju i kada se ista pitanja razmatraju u odnosu na državne odvjetnike.

ograničenje prava udruživanja u odredbama članka 85. stavka 2. točke 7. Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću i članka 3. stavka 1. točke 2. i 4. i članka 4. stavka 1. točke 2. Etičkog kodeksa nije bilo propisano dovoljno jasno, precizno i određeno, pa eventualnim članstvom zamjenika [REDACTED] u drugoj neimenovanoj udruzi slobodnih zidara u navedenom razdoblju nisu ostvareni elementi stegovnog djela koje mu se stavlja na teret.

No, relevantno bi moglo biti članstvo zamjenika [REDACTED] u udruzi slobodnih zidara nakon 16. studenog 2020. kada je Etičko povjerenstvo dalo mišljenje da je članstvo u udrugama slobodnih zidara u suprotnosti s načelima nepristranosti, dostojanstva i lojalnosti propisanim u Etičkom kodeksu i nespojivo s obnašanjem dužnosti državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika. Ovdje moramo istaknuti da se u danom mišljenju Etičko povjerenstvo ni na koji način nije osvrnulo na odredbe članka 11. Konvencije, kao ni na presude Europskog suda za ljudska prava u kojima su postavljeni pravni standardi vezani uz pravo na slobodu udruživanja te ograničenja tog prava. Isto tako, Etičko povjerenstvo nije se osvrnulo niti na odluke Europskog suda za ljudska prava u kojima je razmatrano pitanje članstva sudaca u slobodnozidarskim udrugama i polaganja slobodnozidarske prisege, iz aspekta jamstva njihove nepristranosti iz članka 6. stavka 1. Konvencije. Riječ je pravnim standardima koji su relevantni za predmet ovog stegovnog postupka i koje smo analizirale ovdje pod I.1) i I.2).

Pored toga, u mišljenju Etičkog povjerenstva iznose se određeni navodi o udrugama slobodnih zidara, kao što su oni da „*su u javnosti prisutne različite kontroverze i špekulacije o stvarnoj svrsi njihovog osnivanja i djelovanja odnosno sumnje u altruističnost njihovog rada, humanitarni i isključivo nematerijalni karakter djelovanja te da im se pripisuje i vezano za određene događaje u prošlosti navodno pokušaj infiltriranja u važne državne institucije i kontrole nad tijelima javne vlasti*“. Istodobno, Etičko povjerenstvo nije navelo izvore kojima bi se potvrdili prethodni navodi, niti je iznijelo argumente na kojima se oni temelje, niti vrijede li navedene kvalifikacije za udruhu [REDACTED], ili se odnose na neku drugu udruhu slobodnih zidara registriranu u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu, ili pak ove kvalifikacije vrijede za sve udruge slobodnih zidara.

Prema mišljenju Etičkog povjerenstva prihvaćanje obveze „*poslušnosti zakonima Bratstva*“ predstavlja *neprimjereni vanjski utjecaj* u smislu članka 3. stavka 2. Etičkog kodeksa budući da je državnoodvjetnički dužnosnik dužan postupati isključivo „*sukladno Ustavu Republike Hrvatske, međunarodnom pravu, zakonima i drugim na zakonu utemeljenim propisima* ..“ a „*zakoni Bratstva*“ *ne potpadaju ni pod jednu od ovdje taksativno navedenih odrednica*.“ Kao što je prethodno navedeno, sukladno Statutu udruge [REDACTED] njezini članovi obvezni su poštovati Ustav i zakone Republike Hrvatske, Opću deklaraciju o pravima čovjeka i (Europsku) Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. U mišljenju Etičkog povjerenstva nije navedeno zašto bi postupanje po *zakonima Bratstva* bilo sporno ako je u skladu s domaćim propisima. Odanost, pomaganje drugim ljudima i čuvanje tajni, samo po sebi, ne može se smatrati vrijednostima suprotnim Etičkom kodeksu. No, pod određenim, zakonom propisanim uvjetima, takva postupanja mogu predstavljati teška kršenja propisa koja su u Kaznenom zakonu

propisano kao kaznena djela i za koje je propisana kazna zatvora, a koja djela u svakom konkretnom slučaju treba dokazati.

U mišljenju Etičkog kodeksa navodi se kako je prisega slobodnozidarske udruge u koliziji s prisegom koju polažu državnoodvjetnički dužnosnici prije stupanja na dužnost, a koje se jedino i isključivo moraju pridržavati, biti joj lojalni. Navodi se i kako članstvo u slobodnozidarskoj udruzi dovodi državnoodvjetničkog dužnosnika u moralno nedopustivu situaciju *podijeljene lojalnosti*. Sukladno načelu lojalnosti iz Etičkog kodeksa, državnoodvjetnički dužnosnik dužan je u obnašanju svoje dužnosti odnositi se čestito i otvoreno prema drugim državnoodvjetničkim dužnosnicima, prema svojim nadređenima, kao i podređenima poštujući hijerarhijsku organizaciju i jedinstvenost državnog odvjetništva kao pravosudnog tijela.¹⁷ Smatramo da se podijeljena lojalnost zapravo ne može izbjeći i da nije problematična sve dok se dijeli s onim pojedincima ili organizacijama ili institucijama s kojima se dijeli i isti sustav vrijednosti koji se temelji na poštovanju Ustava RH i zakona. Uostalom, zaključak da članstvo u udruzi slobodnih zidara, te polaganje slobodnozidarske prisege, sami po sebi nisu protivni načelu nepristranosti i lojalnosti utemeljen je na judikaturi Europskog suda za ljudska prava i argumentima iznesenima pod I.1) koje ovdje nećemo ponavljati.

Smatramo da navedeni nedostaci argumentacije na kojoj je utemeljeno mišljenje Etičkog povjerenstva od 16. studenog 2020. znatno utječu na njegovu uvjerljivost. Zbog toga smo zaključile da snaga pravne argumentacije u mišljenju Etičkog povjerenstva od 16. studenog 2020. nije dostatna da bi u njemu dana tumačenja relevantnih odredbi Etičkog kodeksa udovoljavala konvencijskom kriteriju „propisanosti zakonom“ koji smo elaborirale pod I.2). No, unatoč tom zaključku, u nastavku ćemo se osvrnuti i na dio dokaznog postupka koji se odnosio na članstvo zamjenika ████████ u neimenovanoj udruzi slobodnih zidara nakon 16. studenog 2020.

4) U stegovnom postupku nije dokazano da je zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka u razdoblju nakon 16. studenog 2020. godine bio član neke udruge slobodnih zidara.

Zamjeniku protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka stavlja se na teret da je i u razdoblju nakon 16. studenog 2020. godine bio član neimenovane udruge slobodnih zidara. I sam zamjenik ████████ je u odgovoru novinarima od 18. veljače 2020. izjavio da je od listopada 2018. član nove udruge slobodnih zidara te da ni na koji način nije sudjelovao u radu te novoosnovane udruge (list spisa 130-156). Nakon toga, dao je nekoliko izjava u kojima tvrdi da nije bio član niti jedne druge udruge slobodnih zidara, osim ████████ do sredine listopada 2018. (list spisa 376, 387. i dr.). Nedvojbeno je da su izjave zamjenika

¹⁷ Pojam lojalan dolazi od francuske riječi *loyal* i znači čestit, časan, zakonski, koji se pokorava zakonima; koji ispunjava obaveze; vjeran, iskren, pošten, odan. Klaić, Bratoljub, Velikih rječnik stranih riječi, Zagreb, 1974., str. 779.

██████████ o članstvu u drugoj, novoosnovanoj udruzi, kontradiktorne te da iz prve izjave proizlazi njegova jasna namjera da se učlani u novoosnovanu udruhu.

Tijekom dokaznog postupka zamjenik ██████████ u više je navrata izjavio da nakon izlaska iz udruge ██████████ sredinom listopada 2018. godine više nije bio član niti jedne udruge slobodnih zidara, te je obrana predložila izvođenje dokaza kojima bi izneseni navod potvrdila. Tako je tijekom postupka obrana dala prijedlog da se od Ministarstva pravosuđa i uprave pribave podaci o svim udrugama slobodnih zidara u Republici Hrvatskoj. Zastupnica ovlaštene podnositeljice zahtjeva smatrala je taj dokazni prijedlog irelevantnim uz obrazloženje da je predmet ovog postupka članstvo zamjenika protiv kojeg se vodi stegovni postupak u ██████████, odnosno ██████████ (Zapisnik s rasprave od 29. lipnja 2021. (list spisa 1017-1018)). ██████████ je u spis predmeta 6. srpnja 2021. priložio izjavu kojom daje suglasnost da sve udruge slobodnih zidara Državnoodvjetničkom vijeću na njegov zahtjev dostave podatak o njegovom članstvu u svakoj pojedinoj od tih udruga (list spisa 1118), budući da prema pravilima slobodnozidarskih udruga članovi mogu vlastito članstvo javno deklarirati. Nadalje, braniteljica je na raspravi 28. rujna 2021. predložila da se podnositeljica zahtjeva obveže izvršiti pretragu Registra udruga i dostavi podatke o udrugama slobodnih zidara. Ovlaštena zastupnica protivila se i ovom prijedlogu smatrajući ga irelevantnim za ovaj postupak. Državnoodvjetničko vijeće je kao neprikladan dokazni prijedlog odbilo dokaz obrane za obvezivanje podnositelja zahtjeva, odnosno angažiranjem eksperata za pretragu registra udruga s obrazloženjem da prijedlog ne upućuje kako bi se njime mogla utvrditi odlučna ili druga važna činjenica u ovom postupku, a i izvođenje tog dokaza bilo bi povezano s velikim teškoćama (Zapisnik s rasprave od 28. rujna 2021. (list spisa 1280-1281, 1284)). Braniteljica zamjenika protiv kojeg se vodi stegovni postupak je na raspravi 19. listopada 2021. predala šest ispisa iz Registra udruga koje su ujedno i slobodnozidarske lože te ponovila dokazni prijedlog da se provede vještačenje putem eksperta za pretragu Registra udruga, a sve kako bi se, uz prethodno već danu suglasnost zamjenika ██████████ zatražio podatak o njegovoj pripadnosti bilo kojoj od ovih udruga. Zastupnica ovlaštene podnositeljice zahtjeva protivila se i ovom zahtjevu s obrazloženjem da se izvođenjem predloženog dokaza ne mogu utvrditi relevantne činjenice za ovaj stegovni postupak. Državnoodvjetničko vijeće je ponovo kao neprikladan dokazni prijedlog odbilo dokaz obrane za angažiranjem eksperata za pretragu registra udruga s obrazloženjem da prijedlog ne upućuje kako bi se njime mogla utvrditi odlučna ili druga važna činjenica u ovom postupku, a i izvođenje tog dokaza bilo bi povezano s velikim teškoćama (Zapisnik s rasprave od 19. listopada 2021., list spisa 1397-1398).

U ponovljenom postupku braniteljica zamjenika protiv kojeg se vodi stegovni postupak ponovila je prijedlog da se putem vještaka informatičke struke pretraži registar udruga u Republici Hrvatskoj, identificiraju slobodnozidarske udruge i od svake pribavi podatak da li je ██████████ član udruge (list spisa 2178-2179). Zastupnica ovlaštene podnositeljice zahtjeva protivila se ovom prijedlogu s obrazloženjem da se radi o nevažnom i odugovlačućem

prijedlogu (list spisa 2210). Državnoodvjetničko vijeće je kao neprikladan i odugovlačeći odbilo ovaj dokazni prijedlog (Zapisnik s rasprave od 15. srpnja 2022., list spisa 2243).

U ponovljenom postupku zastupnica ovlaštene podnositeljice zahtjeva protivila se svim dokaznim prijedlozima iznesenim od strane obrane, uključujući i prijedlogu da se kao svjedok neposredno ispita i sasluša [REDACTED]. Državnoodvjetničko vijeće je ovaj dokazni prijedlog obrane prihvatilo na sjednici 7. lipnja 2022. godine, no na sjednici održanoj 15. srpnja 2022., izmijenilo je svoju odluku i odlučilo da se ovaj dokaz ima smatrati nevažnim i odugovlačećim (list spisa 2243). S obzirom da se zamjeniku [REDACTED]u stavlja se na teret da je i dalje član neimenovane udruge slobodnih zidara, i to udruge s kojom je navodno povezan [REDACTED] ne možemo se složiti s obrazloženjem Vijeća da je riječ o nevažnom prijedlogu.

S obzirom na sve navedeno, smatramo da nije dokazano da je zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka u razdoblju nakon 16. studenog 2020. godine bio član neke udruge slobodnih zidara.

5) Zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka nije bio dužan prijaviti članstvo u udruzi slobodnih zidara.

U opisu stegovnog djela koje se zamjeniku [REDACTED] [REDACTED]u stavlja na teret navodi se da je prešutio svoje članstvo u slobodnozidarskim udrugama sve do objave dokumenata o članstvu u medijima. Iz navedene formulacije proizlazi postojanje obveze prijave članstva, no takva obveza nije predviđena niti jednim propisom, niti internim aktom Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, niti takva obveza proizlazi iz ustaljenog načina postupanja. Naime, tijekom postupka nije iznesen niti jedan dokaz, niti je zastupnica ovlaštene tužiteljice iznijela primjer slučaja u kojem je netko od državnih odvjetnika ili zamjenika državnih odvjetnika prijavio članstvo u određenoj udruzi, niti da je tražio dopuštenje za članstvo u određenoj udruzi, niti da je nečije članstvo u bilo kojoj udruzi prijavljeno kao nedopušteno (uz iznimku zahtjeva za pokretanje stegovnog postupka protiv zamjenika [REDACTED]). Odredbom članka 121. stavka 1. Zakona o državnom odvjetništvu, koji je bio na snazi u trenutku pristupanja zamjenika [REDACTED] Udruzi, bila je propisana dužnost državnog odvjetnika da prethodno u pisanom obliku izvijestiti neposredno višega državnog odvjetnika, a zamjenik državnog odvjetnika državnog odvjetnika, o svakom *poslu kojeg obavlja* (osim poslova iz članka 120. stavka 4.). Članstvo u Udruzi ne može se smatrati *poslom*, jer za razliku od obavljanja poslova, pravo na slobodu udruživanja je temeljno ljudsko pravo koje uživa ustavnu i konvencijsku zaštitu. Uostalom, obavljanje službe, poslova ili djelatnosti nespojivih s državnoodvjetničkom dužnošću, kao i obavljanje svake druge djelatnosti bez odobrenja Vijeća, zasebna su stegovna djela regulirana u članku 85. stavku 2. točki 3. i 4. Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću, koja se zamjeniku ne stavljaju na teret u zahtjevu za pokretanje stegovnog postupka.

Istovremeno, u odnosu na obvezu prijavljivanja članstva u udrugama, upućujemo na presudu Grande Oriente protiv Italije no 2 (Grande Oriente d'Italia di Palazzo Giustiniani c. Italie

(no 2), 26740/02, 31. svibnja 2007.), u kojoj je Europski sud za ljudska prava utvrdio povredu zabrane diskriminacije iz članka 14. Konvencije. Sud je razmatrao zakonsku obvezu da samo članovi slobodnozidarske lože deklariraju svoje članstvo kada se kandidiraju za mjesta u regionalnoj javnoj upravi, postavivši pitanje što je s članstvom u brojnim ne-tajnim organizacijama koje bi mogle predstavljati opasnost za nacionalnu sigurnost i zaštitu poretka, a u odnosu na koje nije bila propisana obveza prijavljivanja. Sud je primjerice naveo grupe koje potiču rasističke i ksenofobne ideje, kao i sekte ili udruženja koja imaju militarističku unutarnju organizaciju ili rigidnu solidarnost, ili slijede ideologiju koja je protivna pravilima demokracije (§55). U tom smislu, potrebno je zakonom unaprijed jasno propisati eventualna ograničenja prava na slobodu udruživanja, odnosno kriterije dopuštenih ograničenja, pazeći pri tome na zabranu diskriminacije.

Zbog svega navedenoga, smatramo da zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka nije bio dužan prijaviti članstvo u udruzi slobodnih zidara, jer takva obveza nije propisana niti jednim propisom, niti internim aktom Državnog odvjetništva, niti proizlazi iz ustaljene prakse postupanja.

II. Postupanja Državnoodvjetničkog vijeća koja smatramo relevantnima s aspekta prava na pravično suđenje u ovom stegovnom postupku.

Drugi dio obrazloženja naših izdvojenih glasova (II.) odnosi se na postupanja Državnoodvjetničkog vijeća koja smatramo relevantnima s aspekta prava na pravično suđenje u ovom stegovnom postupku, a koja navodimo pod dvije točke. 1) Prva točka odnosi se na postupanje Državnoodvjetničkog vijeća povodom zahtjeva da pisano obrazloženje naših izdvojenih glasova bude priloženo pisanoj odluci, a koji smo iznijele odmah po završenom vijećanju i glasovanju 7. prosinca 2021., izričito se pozivajući na odredbu članka 164. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku. 2) Druga točka odnosi se na postupanje Državnoodvjetničkog vijeća s podneskom nepoznatog podnositelja i s time povezanim prijedlozima obrane da se kao dokazi prihvate podnesak braniteljice od 27. 01. 2022. s priložima i preslika omota spisa DOV-215/21.

1) Postupanje Državnoodvjetničkog vijeća povodom zahtjeva da temeljem članka 164. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku pisano obrazloženje naših izdvojenih glasova bude priloženo pisanoj odluci donesenoj 7. prosinca 2021.

Dana 7. prosinca 2021. po završenom vijećanju i glasovanju o stegovnoj odgovornosti u stegovnom predmetu broj DOVO-6/2021 najavile smo davanje pisanog obrazloženja naših izdvojenih glasova izričitim pozivanjem na odredbu članka 164. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku. Razloge zbog kojih smo glasale da zamjenik protiv kojeg se vodi stegovni postupak nije odgovoran za djelo koje mu se stavlja na teret iznijele smo pred predsjednikom i članovima

Državnoodvjetničkog vijeća tijekom vijećanja o njegovoj stegovnoj odgovornosti. O tome da ćemo dostaviti pisano obrazloženje naših izdvojenih glasova temeljem prethodno citirane odredbe, predsjednika i članove Državnoodvjetničkog vijeća obavijestile smo odmah po završetku glasovanja, kada je bilo nedvojbeno da se naša odluka o tome da zamjenik protiv kojeg se vodi stegovni postupak nije stegovno odgovoran, razlikuje od odluke većine koja je smatrala suprotno. Dana 22. prosinca 2021. preporučenom poštanskom pošiljkom dostavile smo Državnoodvjetničkom vijeću šest primjeraka našeg zajedničkog pisanog obrazloženja izdvojenih glasova, koji su u Državnoodvjetničkom vijeću zaprimljeni 24. prosinca 2021. prijepodne, te su isti dan uvršteni u spis predmeta, bez navođenja brojčane oznake lista spisa.

Nakon što je Državnoodvjetničko vijeće zaprimilo naše Pisano obrazloženje izdvojenih glasova, s predsjednikom i članovima Državnoodvjetničkog vijeća razmijenile smo poruke putem elektroničke pošte te se na sjednici Državnoodvjetničkog vijeća raspravljalo o tome kako s istim postupiti, i sve to kako slijedi.

- Dana 29. prosinca 2021. godine putem elektroničke pošte zaprimile smo dopis od predsjednika Državnoodvjetničkog vijeća u kojem nas poziva da povučemo podnesak „Pisano obrazloženje izdvojenih glasova“. U navedenom dopisu, posebno spornim smatramo neistinit navod predsjednika Vijeća da mu je *tek po završetku svih navedenih postupovnih radnji i završetku sjednice* i to od strane jedne članice Vijeća, usmeno *izrečeno da će dati odvojeno mišljenje*. Istodobno, obje poziva da iskoristimo pravo na izdvojeno mišljenje sukladno obvezi čuvanja tajnosti postupka navodeći da nije prihvatljivo davanje zajedničkog odvojenog mišljenja, nego svaka članica Vijeća svoje mišljenje treba izdvojiti zasebno.

- Činjenica je da u zapisnik o vijećanju i glasovanju nije unesena naša najava davanja izdvojenog mišljenja i da smo taj zapisnik potpisale, no isto tako je činjenica da smo neposredno po završetku glasovanja najavile da ćemo dostaviti pisano obrazloženje naših izdvojenih glasova, izričito se pozivajući na članak 164. stavak 5. Zakona o kaznenom postupku. Nakon što smo najavile davanje izdvojenog mišljenja temeljem citirane odredbe, predsjednik i jedan član Državnoodvjetničkog vijeća to su komentirali. No, niti oni, niti bilo koji drugi član Državnoodvjetničkog vijeća to naše pravo nisu ni na koji način osporavali. Pitanje prava davanja izdvojenog mišljenja u stegovnom postupku, i to isključivo u kontekstu njegove dostupnosti strankama i javnosti, pojavilo se tek nakon što je isto zaprimljeno u Državnoodvjetničko vijeće. Naime, niti predsjednik, niti članovi Državnoodvjetničkog vijeća nisu osporavali pravo davanja izdvojenog mišljenja koje će se zatvoriti u poseban omot i biti nedostupno strankama i javnosti, nego su osporavali pravo na davanje mišljenja koje će biti javno dostupno.

- U poruci poslanoj dana 29. prosinca 2021. obavijestile smo predsjednika Državnoodvjetničkog vijeća o tome da smatramo da ne postoji niti jedan pravno relevantan razlog za povlačenje zajedničkog *Pisanog obrazloženja izdvojenih glasova*.

- Nakon što smo zaprimile poziv s dnevnim redom za 61. sjednicu Državnoodvjetničkog vijeća zakazanu za 11. siječnja 2022., predsjednika i članove Državnoodvjetničkog vijeća izvijestile smo da se protivimo stavljanju na dnevni red točke predložene pod rednim brojem 2. "Postupanje sa izdvojenim mišljenjem u prvostupanjskom stegovnom postupku". No, unatoč tome najprije je usvojen predloženi dnevni red te je potom utvrđeno da će se naše pisano obrazloženje izdvojenih glasova zatvoriti zajedno sa zapisnikom o vijećanju i glasovanju u poseban omot.

- Dana 17. siječnja 2022. putem elektroničke pošte predsjednik Državnoodvjetničkog vijeća uputio je svim članovima Državnoodvjetničkog vijeća dopis broj DOV-29/2022, a vezano uz raspravu s 61. sjednice Državnoodvjetničkog vijeća u kojem obrazlaže razlog zbog kojih nije moguće pisano obrazloženje izdvojenog glasa priložiti pisanoj odluci.

Dana 2. veljače 2022. u spis predmeta je uvrštena Odluka o stegovnoj odgovornosti DOVO-6/2021-157 u kojoj se navodi da je Državnoodvjetničko vijeće sastavljeno od Darka Kliera, kao predsjednika Vijeća te prof. dr. sc. Elizabete Ivičević Karas, Snježane Frković, Andree Jeromele Lučić, prof. dr. sc. Marissabell Škorić, mr. sc. Mirka Grujića, Marija Nemčića, Denisa Rajteka i Ermine Lekaj Prljaskaj, kao članova Vijeća, izreklo Odluku o stegovnoj odgovornosti zamjenika [REDACTED] i njegovom razrješenju od dužnosti. Ovakvom formulacijom, bez dostavljanja pisanog obrazloženje naših izdvojenih glasova danih temeljem članka 164. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku, dovedene su u zabludu stranke i opća javnost da smo glasale da je zamjenik [REDACTED] stegovno odgovoran i da smo suglasne s obrazloženjem Odluke. Napominjemo kako nam je obrazloženje Odluke DOVO-6/2021-157 bilo dostupno na uvid tek nakon što je već dostavljeno strankama.

S obzirom da je bilo nedvojbeno kako Pisano obrazloženje izdvojenih glasova nije dostavljeno strankama, a da poruke elektroničke pošte, niti relevantne odluke sa 61. sjednice Vijeća u kojima se raspravljalo o istome, nisu uvrštene u spis predmeta DOVO-6/2021, dana 8. veljače 2022. godine u spis predmeta dostavile smo Podnesak u kojem smo detaljno navele sve relevantne činjenice vezane uz postupanje Državnoodvjetničkog vijeća s Pisanim obrazloženjem izdvojenih glasova (Pisano obrazloženje naših izdvojenih glasova nije bilo priloženo uz Podnesak). Tražile smo da se isti dostavi strankama smatrajući da je nužno, radi zakonitosti i transparentnosti postupanja, stranke u postupku informirati o svim relevantnim činjenicama. O Podnesku je Državnoodvjetničko vijeće raspravljalo na svojoj 62. sjednici držanoj 8. veljače 2022. kada je donijelo odluku da je podnesak bespredmetan jer je o istom pitanju odluka donesena na 61. sjednici Vijeća. Napominjemo da je Podnesak isti dan kada je podnesen bio uvršten u spis predmeta pod nazivom: *1987-2000 E.I. Karas i M. Škorić – podnesak uz priloge od 08.02.2022.*, (uvid je izvršen 8. veljače 2022 u 11:56 sati), no naknadno je izdvojen iz spisa što je vidljivo po tome što su izostavljene oznake listova spisa kojima je Podnesak prethodno bio označen (1987-2000). Navedene brojčane oznake sada ima drugi dokument u spisu predmeta DOVO-6/2021. Odluka o izdvajanju Podneska iz spisa Državnoodvjetničko vijeće nije donijelo pa ona nije niti sadržana u spisu predmeta DOVO-6/2021.

Zaključno ističemo kako zakonodavac nije predvidio niti jedan razlog za isključenje ili ograničenje primjene odredbe članka 164. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku koja glasi: *Na zahtjev člana vijeća koji je izdvojio glas, njegovo pisano obrazloženje izdvojenog glasa priložit će se pisanoj odluci.* Smisao navedene odredbe je upravo u tome da obrazloženo mišljenje onoga koji je ostao u manjini, na njegov zahtjev, bude javno kao što je javno obrazloženje odluke većine.

Vezano uz sve prethodno navedeno, s aspekta prava na pravično suđenje, posebno relevantnim smatramo sljedeće.

- 1) U zakonu nije predviđena niti jedna osnova na temelju koje bi Državnoodvjetničko vijeće moglo raspravljati i odlučivati o postupanju s pisanim obrazloženjem izdvojenih glasova članova koji su prilikom glasovanja o stegovnoj odgovornosti ostali u manjini, a koje obrazloženje je dano na temelju članka 164. stavka 5. Zakona o kaznenom postupku, i to izvan konkretnog stegovnog postupka, nakon što je u stegovnom postupku donesena odluka 7. prosinca 2021. i nakon što je zajedničko pisano obrazloženje izdvojenih glasova pravovremeno dostavljeno u spis predmeta.
- 2) Iako se na 61. i 62. sjednici Državnoodvjetničkog vijeća održanima 11. siječnja 2022., odnosno 8. veljače 2022. raspravljalo i glasovalo o tome kako će se postupiti s Pisanim obrazloženjem izdvojenih glasova i Podneskom, relevantne odluke donesene na 61. i 62. sjednici Državnoodvjetničkog vijeća u dijelu u kojem se odnose na navedene rasprave i glasovanje nisu dio spisa DOVO-6/2021.
- 3) Nepoznato je tko je, kada i na temelju koje zakonske osnove odlučio da se iz spisa predmeta DOVO-6/2021 izdvoji dokument pod nazivom „1987-2000 E.I. Karas i M. Škorić – podnesak uz priloge od 08.02.2022.“.
- 4) O izdvajanju dokumenta pod nazivom „1987-2000 E.I. Karas i M. Škorić – podnesak uz priloge od 08.02.2022.“ u spisu predmeta ne postoji nikakva formalna odluka.

2) Postupanje Državnoodvjetničkog vijeća s podneskom nepoznatog podnositelja i s time povezanim prijedlozima obrane da se kao dokazi prihvate podnesak braniteljice od 27. 01. 2022. s priložima i preslika omota spisa DOV-215/21.

Na 60. sjednici Državnoodvjetničkog vijeća, pod točkom *Razno*, predsjednik Vijeća obavijestio je članove da je zaprimio podnesak anonimnog podnositelja koji se odnosi na postupanja braniteljice zamjenika protiv kojeg se vodi ovaj stegovni postupak. Podnesak anonimnog podnositelja nije bio sadržan u materijalima za 60. sjednicu Državnoodvjetničkog vijeća, niti je članovima Vijeća bio dostavljen prije održavanja sjednice, niti na sjednici na kojoj se odlučivalo o postupanju s istim. Nakon što je predsjednik Državnoodvjetničkog vijeća pročitao dijelove podneska, Državnoodvjetničko vijeće je donijelo odluku da se u formi informacije predmet dostavi nadležnom tijelu, Hrvatskoj odvjetničkoj komori. Naknadno je utvrđeno da su Disciplinskom tužiteljstvu Hrvatske odvjetničke komore dostavljeni dijelovi spisa DOVO-6/2021,

no o tome na sjednici održanoj 14. prosinca 2021., niti bilo kojoj drugoj sjednici, Državnoodvjetničko vijeće nije odlučivalo.

Na 72. sjednici Državnoodvjetničkog vijeća održanoj 15. srpnja 2022. godine, Državnoodvjetničko vijeće je odlučivalo o prijedlozima da se kao dokazi u stegovnom predmetu DOVO-6/2021 prihvate podnesak braniteljice od 27. 01. 2022. s priložima i preslika omota spisa DOV-215/21, vezanima uz postupanje Državnoodvjetničkog vijeća povodom podneska anonimnog podnositelja. Državnoodvjetničko vijeće je navedene dokazne prijedloge odbilo.

Smatramo da je navedene dokazne prijedloge trebalo prihvatiti jer isti mogu biti relevantni u stegovnom predmetu DOVO-6/2021 s aspekta prava na pravično suđenje. Naime, način postupanja Državnoodvjetničkog vijeća s anonimnom prijavom, koja je, kako je nedvojbeno utvrđeno, bila zaprimljena u Državnom odvjetništvu RH - stranci u ovom postupku, te koja je uperena protiv izabrane braniteljice zamjenika ████████ protiv kojeg se vodi stegovni postupak – druge stranke u ovom postupku, a posebno netransparentnost u tom postupanju, mogu narušiti dojam neovisnosti i nepristranosti Državnoodvjetničkog vijeća. Zbog toga je navedeni dokazni prijedlog relevantan te ga je trebalo uvrstiti u spis predmeta, radi transparentnosti postupanja i svih činjenica koje bi mogle biti relevantne pri ocjeni pravičnosti ovog stegovnog postupka.

III. Zaključno

Nakon pažljive analize važećeg pravnog okvira i ocjene svih dokaza izvedenih u ovom stegovnom postupku zaključile smo sljedeće:

- da se članstvo zamjenika ████████ u slobodnozidarskoj udruzi „██████████“, niti polaganje slobodnozidarske prisege, prema konvencijskom pravu, sami po sebi ne mogu smatrati protivnim načelima nepristranosti te lojalnosti;
- da odredbe članka 85. stavka 2. točke 7. Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću i članka 3. stavka 1. točke 2. i 4. i članka 4. stavka 1. točke 2. Etičkog kodeksa ne zadovoljavaju konvencijski kriterij predvidljivosti, odnosno propisanosti zabrane članstva u udrugama slobodnih zidara;
- da snaga pravne argumentacije u mišljenju Etičkog povjerenstva od 16. studenog 2020. nije dostatna da bi u njemu dana tumačenja relevantnih odredbi Etičkog kodeksa udovoljavala konvencijskom kriteriju „propisanosti zakonom“;
- da nije dokazano da je zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka u razdoblju nakon 16. studenog 2020. godine bio član neke udruge slobodnih zidara;
- da zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka nije bio dužan prijaviti članstvo u udruzi slobodnih zidara, jer takva obveza nije propisana niti

jednim propisom, niti internim aktom Državnog odvjetništva, niti proizlazi iz ustaljene prakse postupanja.

Na temelju utvrđenoga, smatramo da zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka [REDACTED] nije počinio stegovno djelo koje mu se stavlja na teret. Budući da zabrana članstva u udrugama slobodnih zidara, i uopće u udrugama i drugim oblicima udruženja, izuzev političkih stranaka, nije jasno, precizno i određeno propisana, kao niti obveza prijavljivanja članstva, samim članstvom u udruzi [REDACTED] kao zakonitoj udruzi, te polaganjem slobodnozidarske prisega, zamjenik protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka [REDACTED] nije mogao nanijeti štetu ugledu državnog odvjetništva, koje stegovno djelo mu se stavlja na teret.

Naime, u okolnostima u kojima članstvo državnoodvjetničkog dužnosnika u udruzi „[REDACTED]“, kao i polaganje slobodnozidarske prisega, samo po sebi ne dovodi u pitanje načelo nepristranosti i lojalnosti, što smo argumentirale pod I.1), a istovremeno nije jasno i precizno propisano ograničenje prava državnoodvjetničkih dužnosnika da budu članovi udruga slobodnih zidara, što smo argumentirale pod I.2) i I.3), niti je propisana obveza državnoodvjetničkih dužnosnika da prijavljuju članstvo u udrugama, što smo argumentirale pod I.5), smatramo da zakonito prakticiranje Ustavom i Konvencijom zajamčenog temeljnog ljudskog prava na slobodu udruživanja ne može biti protumačeno na način da se time nanosi šteta ugledu državnog odvjetništva, a to stegovno djelo se zamjeniku protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka stavlja na teret.

Zaključno, posebno želimo naglasiti važnost pravičnog postupanja. Akademik Davor Krapac je isticao da „je jasno da se svaki kazneni postupak mora voditi „pravično“ kako bi ostvario svoj cilj i svrhu“... „- jer „nepravični“ postupak to nikad ne bi mogao ostvariti“.¹⁸ I stegovni postupak mora se voditi pravično kako bi ostvario svoj cilj. Cilj stegovnog postupka koji se vodi primjenom Zakona o državnoodvjetničkom vijeću i Zakona o kaznenom postupku je utvrđivanje stegovne odgovornosti ili nepostojanja stegovne odgovornosti državnoodvjetničkog dužnosnika protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka, te eventualno izricanje zakonske stegovne kazne stegovno odgovornom dužnosniku. Stoga smatramo da su postupci Državnoodvjetničkog vijeća, koje smo istaknule pod II. kao relevantne za ocjenu pravičnosti ovog stegovnog postupka, samim time relevantni i za razmatranje odluke o stegovnoj odgovornosti zamjenika protiv kojeg je podnesen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka [REDACTED].

Naposljetku, Ustav Republike Hrvatske kao najviši pravni akt u državi obvezuje sve adresate da u rješavanju ovog, kao i svih drugih predmeta, primjenjuju konvencijsko pravo i jasne pravne standarde uspostavljene u judikaturi Europskog suda za ljudska prava. Oni zahtijevaju da sva eventualna ograničenja prava na slobodu udruživanja kao temeljnog ljudskog prava, i kada je riječ o članstvu u različitim udrugama, onda kada su ta ograničenja nužna u demokratskom društvu,

¹⁸ Krapac, Davor, Kazneno procesno pravo. Prva knjiga: Institucije, Narodne novine, Zagreb, 2020., str. 151.

budu jasno i precizno unaprijed propisana zakonom. Ograničenja mogu uključivati, primjerice, obvezu prijavljivanja članstva u pojedinim udrugama ili u udrugama općenito, što zasigurno može doprinijeti većoj transparentnosti rada pravosudnih dužnosnika i učinkovitijoj kontroli potencijalnog sukoba interesa. No, balansiranje između zaštite prava na slobodu udruživanja kao temeljnog ljudskog prava i legitimnog interesa za ograničenjem tog prava, dakako uz poštivanje i kriterija nužnosti u demokratskom društvu, u svakom je slučaju zadaća zakonodavca. Pravna sigurnost, odnosno pravna izvjesnost temeljna je pretpostavka vladavine prava, jednako kao i načelo pravičnog suđenja, zabrana arbitarnosti i diskriminacije, te jednakost svih pred zakonom.

U Zagrebu, 15. srpnja 2022.

Prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas

Prof. dr. sc. Marissabell Škorić

Dostaviti:

1. [REDACTED]
2. Odvj. [REDACTED]
3. Ministarstvo pravosuđa i uprave
4. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske
5. Osobni očevidnik
6. Spis